

cipio Deus est, non possumus inferre quod sit trinus in Personis, etc. et specialiter cum fides non sit discursiva, ergo nequeunt inferri aliqua ex illis veritatibus, atque adeo fundamentum conclusionis S. Thomæ nullum erit.

XII. Ad hoc argumentum respondetur illo probari nostram primam conclusionem, quod scilicet, secundum quod naturaliter illa principia cognoscuntur non continent articulos fidei. Ad primam confirmationem respondetur negando antecedens. Ad ejus probationem dico, quod ex illo principio, videlicet Deus est honorum operum remunerator non sequitur naturaliter quod actu per ista determinata media repararet humanum genus, verbi gratia, per incarnationem, aut mortem Filii sui, sequitur tamen ex libera, et gratuita sua voluntate, qua ista media in particulari eligit, quibus maxime suam sapientiam, bonitatem, et alia attributa manifestaret, ut dicitur III p. quæst. I, art. I. Ad secundam confirmationem respondetur, quod quantum ad nos non inferuntur illa mysteria ex talibus principiis, quia ex cognitione Dei unius devenire non possumus naturaliter ad cognitionem Trinitatis Personarum, aut mysterii incarnationis; inferuntur tamen secundum se magis quam quælibet conclusio ex principiis naturalibus, aliqua ex natura rei, alia vero supposita divina voluntate, et ordinatione a qua dependent. Neque etiam inferuntur articuli fidei medio habitu ejus ex illis principiis, eo quod fides non discurret, sed omnia immediate ostendit propter testimonium primæ veritatis immediate revelantis illa.

ARTICULUS II.

Utrum post Apostolos numerus articulo- rum fides creverit, taliter quod in aliis fuerit evangelii perfectior notitia, quam in ipsis?

I. Circa istam difficultatem quidam abbas Joachim ordinis S. Benedicti, et frater Petrus Joannes ordinis S. Francisci asseruerunt, quod Apostoli non perceperunt sensum sancti evangelii, sed primus novit illum S. Benedictus, juxta sententiam illius abbatis, et juxta sententiam Petri Joannis, S. Franciscus. Quem errorem damnatum refert Guido Carmelita, et Castro de hæresibus verbo Apostoli, hæresi I. Dicebant enim isti distinguendos esse tres status hominum, primus erat ab Adamo usque ad Christum; secundus a Christo, usque ad S. Benedictum juxta sententiam unius, vel usque ad S. Franciscum, juxta sententiam alterius; tertia erat a S. Benedicto, vel Francisco usque ad finem mundi. Pro primo ergo statu affirmabant esse latam carnalem legem: in secundo legem spiritualem evangelicam, sed non spiritualiter intellectam, sed carnaliter: in tertio statu fuisse legem spiritualem spiritualiter intellectam; sed tamen relictis his erroribus

II. Pro luce hujus difficultatis notandum est primo claritatis gratia durationem mundi ab initio usque ad finem ejus distingui in duplicem partem. Prima ab initio mundi usque ad adventum Christi: secunda, ab adventu Christi primo usque ad secundum quando judicaturus est orbem terræ in æquitate. Prima autem pars optime dividitur a S. Gregorio homil. XIX in evangelia in alias quatuor partes. Prima, ab Adam usque ad Noe: secunda, a Noe usque ad Abraham: tertia, ab

Abraham usque ad Moysem: quarta, a Moyse usque ad Christum Dominum.

III. Secundo notandum est pro intelligentia rationis S. Thomæ, quod ordo propinquitatis ad Christum, aut elongationis ab illo potest attendi, vel in ipsis diversis statibus, vel in particularibus personis illorum. Fundamentum igitur rationis D. Thomæ non procedit de personis particularibus, non enim erat necessarium quod omnes homines quanto propinquiores erant adventui Christi, tanto plenior haberent notitiam fidei, sed procedit de ipsis statibus, videlicet quod quanto magis accedebant ad fontem veritatis et lucis, quia est Christus, tanto uberior, et expressior erat in illo statu cognitio mysteriorum.

IV. Tertio notandum est, quod hæc major cognitio, quæ ponitur in statibus ratione propinquitatis ad Christum solum est necessario ponenda in ipsis doctoribus, et magistris, et in lege magis peritis, qui alios de rebus, et misteriis fidei instruere debebant: quod si comparatio fiat cum aliis magistris aliorum statuum, tunc dicendum est, quod magistri illius status magis propinqui ad adventum Christi excedebant in cognitione mysteriorum magistros remotioris status: et sic videtur aperte colligi ex doctrina S. Thomæ infra quæstione CLXXIV, articulo VI, ubi ponit excellentiam in illis hominibus qui erant magistri cujuscumque status, et tamquam capita aliorum. Itaque Abraham habuit plenior notitiam de misteriis fidei, quam reliqui, qui illum præcesserunt, et qui secuti sunt usque ad Moysem, qui illum excessit in claritate cognitionis, præcipue cum viderit divinam essentiam ut ex D. Augustino docet D. Thomas quæstione modo citata, articulo IV in corpore.

V. Quarto notandum est, quod comparatio ista non debet fieri cum his qui fuerunt post adventum Christi in lege gratiæ; simpliciter enim, et absolute dicendus est excellentior status; et ideo ut notavit D. Thomas hic ad quartum, vocatur a D. Paulo ad Galatas IV tempus gratiæ tempus plenitudinis, quia in eo est uberior gratia, et præstantior cognitio rerum omnium, quæ ad fidem spectant, atque adeo Apostoli, qui fuerunt doctores hujus legis, et magistri nostri multo perfectius cognoverunt mysteria fidei, quam prophætæ, et patriarchæ veteris legis. Et colligitur hoc esse de fide ex illis verbis ad Ephes. III: *Aliis generationibus non est agnitus mysterium Christi, sicut nunc revelatum est sanctis Apostolis, et prophetis.* Et ratio pro hac doctrina colligitur optime a D. Thoma in solutione ad tertium videlicet: « Quia manifestatio Spiritus (hoc est cognitio rerum fidei) datur doctoribus ad aliorum utilitatem, » ut scilicet alios instruant, et sic dabatur juxta necessitatem instructionis aliorum. In lege autem veteri multo minus explicita cognitio requirebatur ad instructionem hominum, quam modo, eo quod lex illa comparabatur nocti, et lex nostra luci et diei, ut habetur ad Roman. XIII: *Nox præcessit, dies autem appropinquavit.* Major igitur lux requiritur in nostro tempore diei, et status legis gratiæ, quam in alio, atque adeo doctores hujus legis eminentiam debebant habere supra magistros omnium aliorum statuum antiquæ legis. Excipiendus tamen merito est a magistris legis antiquæ, et cum doctoribus legis novæ numerandus beatissimus Joannes Baptista, eo quod tamquam sponsi amicus in cognitione, et amore illius fuit præstantissimus, et etiam pertinebat ad legem gratiæ, ut sentit S. Thomas infra quæstione CLXXIV,

art. iv ad tertium. His suppositis sit

VI. Prima conclusio: Nihil modo creditur in Ecclesia, quod non fuerit revelatum Apostolis clare, et distincte. Ista conclusio ita certa est, ut oppositum judicetur communiter error in fide: et probatur multis sacræ Scripturæ testimoniis, præcipue ex illo ad Ephes. 1: *Secundum divitias gratiæ ejus, quæ superabundavit in nobis in omni sapientiæ, et prudentia ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ.* In quibus verbis de Apostolis sermonem fieri est apertum, et in illis dicitur superabundare sapientiam, et prudentiam, in quibus cognitio rerum fidei significatur. Item ad Romanos viii idem Paulus de Apostolis loquens ait: *Nos quidem primitias spiritus habentes,* hoc est uberiores gratiam, et plenioram notitiam mysteriorum fidei, et Joan. xv dixit illis Christus Dominus: *Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcumque audivi a Patre meo nota feci vobis,* et cap. xvi de Spiritu sancto illis promisso dicitur: *Ille docebit vos omnem veritatem.* Deinde in sacra Scriptura multoties comparantur cælo influenti super terram, et nubibus irrigantibus illam, imo et vocantur lux mundi, quæ omnia absque dubio manifeste indicant in sanctis Apostolis fuisse plenissimam, et perfectissimam fidei cognitionem excellentem omnes tam antecedentes, quam subsequentes.

VII. Secundo probatur sanctorum patrum auctoritate, nam D. Augustinus super caput tertium ad Romanos ait: « Quamvis omnes de plenitudine Christi acceperimus, Apostoli tamen quanto prius, tanto abundantius perceperunt: » item D. Gregorius super illud Matthæi xxi: *Turba quæ præcedebat, et quæ sequebatur,* asserit doctrinam D. Thomæ in hoc articulo, videlicet: « Quod

quanto sancti patres propinquiores fuerunt Christo, tanto habuerunt plenioram notitiam fidei. » Et hæc est doctrina receptissima inter omnes sanctos Ecclesiæ patres, atque adeo aperta erit fides quod Apostoli excesserunt et præcedentes, et subsequentes ipsos in cognitione rerum fidei.

VIII. Tertio probatur ratione, quia Apostoli constituti sunt a Christo tamquam primi ministri, et doctores Ecclesiæ ab ipso immediate instructi, et Spiritus sancti illuminatione particulari visibiliter descendenti super ipsos confirmati; ergo debet illis tribui summa perfectio cognitionis rerum fidei. Antecedens nobis manifestat Paulus 1 ad Corinth. xi, inquit: *Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis:* et Lucæ ultimo dicitur: *Quod Christus aperuit discipulis illis sensum, ut intelligerent Scripturas.* Confirmatur, quia quæcumque determinat Ecclesia de fide nostris temporibus non accepit per novam revelationem visibilem, sed ex doctrina Apostolorum, et ex eorum traditionibus, quæ ex ore Domini, aut Spiritus sancti illuminatione acceptæ sunt; ergo manifestum est ipsos sanctos Apostolos taliter esse illuminatos de rebus fidei quod fuerint excellentissimæ cognitionis, et plenius omnibus perceperint mysteria gratiæ.

IX. Secunda conclusio: Post Apostolos sancti doctores Ecclesiæ reliquos excedunt in cognitione distincta mysteriorum fidei. Probatur conclusio, quia doctores sancti fuerunt propinquiores Apostolis, et educati sana eorum fide, et doctrina, et illos dedit Deus magistros, et doctores, et sacræ Scripturæ interpretes, per quos manifestaretur aliis sanctorum Apostolorum doctrina, in quibus tamquam in deposito fidelissimo maneret sana Apostolorum veritas, juxta illud 1 ad Timoth. vi:

Depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiæ: et II ad Timoth. 1: *Formam habe sanorum verborum quæ a me audisti, bonum depositum custodi per Spiritum sanctum, qui habitat in nobis.* Ergo post sanctos Apostolos affirmandum est in sacris doctoribus Ecclesiæ præcelluisse notitiam rerum pertinentium ad nostram fidem. Ex his sequitur primo valde errare illos, qui relicta intelligentia Scripturarum juxta sensum, et intelligentiam antiquorum doctorum Ecclesiæ, toti se tradunt intelligentiæ sacræ Scripturæ secundum Rabbinos, de quibus dixit Christus Lucæ xi: *Væ vobis legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ, ipsi non introistis, et eos qui introibant, prohibuistis.* Sequitur secundo quam consultissime notum est in nostris sacris constitutionibus dist. II, cap. xiv, quod nullus fratrum hujus familiæ Prædicatorum legat in prophetis, et in psalmis alium sensum litteralem nisi quem sancti patres approbant, et confirmant.

X. Tertia conclusio: Nostris his temporibus occasione hæresum insurgentium, et refutatione earum per sanctos patres, et doctissimos theologos abundantissima est cognitio mysteriorum fidei, et aliqua in particulari, et explicite cognita quæ nondum cognita erant apud homines doctos, qui nos præcesserunt. Hæc conclusio probatione non indiget altera, quam experientia, quæ quotidie hoc ostendit.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XI. Arguitur primo: Quia si non esset modo perfectior cognitio, quam tempore Apostolorum maxime propter rationem D. Thomæ, videlicet quod propinquiores ad lu-

cem, scilicet ad Christum habuerunt majorem participationem lucis, sicut ætas quo propinquior est juventuti eo est perfectior, et robustior; sed ratio ista est parvi momenti; ergo probatur minor, quia Abraham qui valde remotus fuit a tempore Christi plenissimam habuit fidei cognitionem, si quidem laudatur fidei a D. Paulo ad Hebræos xi, et dicitur pater credentium: Moyses etiam maxime inter alios fidei laudatur, dicitur enim de illo: *Quod non surrexit propheta ultra in Israel sicut Moyses,* et maxime hoc habebit verum si vidit divinam essentiam. Item David inter cæteros habuit plenioram cognitionem, nam sic explicat D. Thomas verba illius Psalm. cxviii: *Super senes intellexi,* et præcipue uberiores habuit notitiam mysterii incarnationis, ut expresse docet D. Thomas infra quæst. clxxiv, art. iv ad primum; ergo falsum est asserere quod illi qui propinquiores erant Christo habuerunt plenioram notitiam mysteriorum, et illi qui magis distabant ab adventu Christi habuerint imperfectiorem cognitionem.

XII. Respondetur rationem D. Thomæ esse optimam congruentiam desumptam ex doctrina sanctorum patrum, unde ad probationem minoris, quæ a nobis negatur, respondetur quod Abraham excessit in cognitione fidei priores antecessores patriarchas; Moyses vero excelluit ipsum Abraham præcipue quantum ad cognitionem divinitatis, quem postea excessit David in cognitione mysterii incarnationis, quæ omnia tradit D. Thomas infra quæst. clxxiv, art. iv in corpore, et ad primum, et quod dicitur de istis personis, dicitur etiam de statibus illorum, videlicet quod semper ille status, qui propinquior erat Christo secundum se habebat plenioram, et clariorem notitiam mys-

teriorum, quia sic expediebat ipsis statibus hominum.

XIII. Secundo arguitur: Quia ex eadem ratione D. Thomæ sequeretur nos esse in hoc statu in obscuriori, et magis tenebrosa cognitione rerum fidei, quam antiqui, imo et deterioris conditionis esse futuros in hac parte, qui post nos venturi sunt, et in dies esse futuros in remotiori cognitione mysteriorum fidei, consequens sapit Lutheranorum hæresim; ergo non debet affirmari. Sequela probatur, quia nos distamus valde ab adventu Christi, videlicet per 1645, annos: et in dies magis distabunt, qui post nos venturi sunt.

XIV. Respondetur negando sequelam quoad omnes ejus partes, nec enim ex intento D. Thomæ aut ejus probatione potest colligi quod pro singulis annis, quo magis elongati sumus ab adventu Christi sint semper minus docti magistri in Ecclesia, aut quod homines hujus ætatis legis gratiæ sint in obscuriori cognitione rerum fidei, sed quod a toto genere tempora illa Apostolorum, et eis proximiora fuerunt feliciora, semper tamen affirmandum est Deum pro omni ætate Ecclesiæ quantum necesse est providere doctores, et magistros, et ita statim post Christum superexcelluit sapientia Apostolorum divinitus infusa; statim autem secuti sunt patres sanctissimi, qui totis viribus conati sunt sacra revolvere volumina, ut traderent intelligentiam Scripturarum juxta Apostolorum mentem, et Spiritus sancti sensum. Inter quos in hac re merito laudandus est beatissimus Hieronymus. Hujus rei gratia quando summus pontifex accedit ad determinandum aliquam propositionem de fide, prius fit diligens inquisitio per theologos, et consulitur doctrina Apostolorum secundum sensum in quo eam ipsi

intellexerunt, et sancti patres declararunt, et ita in nostro tempore potius floret Ecclesiæ doctrina, et quantum ad hoc accidens aliquantum excedit tempora sanctorum patrum, non vero cognitionem ipsorum particularem; sed excessus iste est secundum quid; merito enim doctores ætatis nostræ comparantur sanctissimis illis patribus, sicut pueri constituti in humeris procerum gigantum, qui si contingat aliquid inde remotum videre, quod a gigantibus non videtur, tamen hoc ipsum illis provenit ex eo quod in humeris gigantum sunt.

XV. Tertio arguitur: Quia Apostoli, qui contemporanei fuerunt Christo videntur aliqua mysteria non cognovisse; ergo non habebant clariorem notitiam quo magis appropinquabant adventui Christi. Antecedens probatur, quia non cognoverunt conversionem gentium ad fidem, et hoc didicit D. Petrus ex illa visione diversorum animalium in linteo, ut habetur Actorum x. Item ignorabant pro tunc an gentiles venientes ad fidem deberent servare legem Moysi, et circumcidi, super quo restitit in faciem D. Paulus D. Petro inquam: *Si ergo tu Judæus cum sis gentiliter vivis, quomodo cogis gentes judaizare?* Et de hoc habito Concilio inter ipsos Apostolos, Actorum xv, decretum est quod gentiles ad fidem venientes cogere servare legem Moysi. Hæc ergo illi tunc ignorabant, quæ modo nos ita in promptu habemus; ergo non habebant Apostoli plenior notitiam quam nos de rebus fidei.

XVI. Respondetur Apostolos nihil eorum, quæ in argumento annumeratur, ignorasse, saltem speculative, licet admitti possit quod nondum tunc edocti erant in praxi quando illa mandarentur executioni. Unde magister Bagez respon-

det optime quod Concilium illud Hierosolymis congregatum non fuit ad tollendam Apostolorum ignorantiam circa res illas, sed ad pacandos animos fidelium, qui crediderant ex circumcisione, eo quod existimabant legalia servanda esse etiam cum evangelio. Hæc autem solutio currit supponendo quod plenissimam notitiam habuerunt Apostoli de omnibus rebus fidei in ipso die pentecostes, de quo determinabimus articulo sequenti. In sententia tamen opposita, videlicet quod in illo die non habuerunt omnimodam notitiam, dicendum est, quod saltem ante mortem, et per discursum prædicationis evangelii supremam habuerunt notitiam ad quam nullus alius pervenit.

XVII. Quarto arguitur: Quia post Apostolorum tempora multæ veritates fidei notæ sunt, quæ antea latebant; ergo modo habemus perfectiorem notitiam, et cognitionem de rebus fidei, quam tempore illo. Probatur antecedens, nam post discessum Apostolorum congregata sunt plura Concilia in Ecclesia, et aliqua generalia totius Ecclesiæ, quorum quatuor prima venerabatur S. Gregorius tamquam quatuor evangelia, et in illis Conciliis definita sunt plura tamquam de fide expressa, videlicet quod processio Spiritus sancti sit a Patre et Filio, quæ veritas definita fuit in Concilio Lugdunensi a Gregorio X. Et in Concilio Florentino sub Eugenio IV definita fuit sacramentorum efficacia, et alia multa in Concilio Tridentino, et in aliis determinationibus pontificum, quæ revera temporibus Apostolorum nondum determinata erant.

XVIII. Respondetur, quod nihil est de novo definitum per Ecclesiam, et summos pontifices pertinet ad fidem quod Apostoli non cognoverint, et ratio est, quia quidquid definitur ex Scripturis, aut

traditionibus divinis desumitur, quas optime penetrarunt Apostoli Spiritu sancto illuminati: unde S. Thomas art. x hujus quæstionis ait: « Quod in doctrina Christi, et Apostolorum fuit doctrina evangelica sufficienter explicata. » Unde optime observavit Uvaldensis libro ii fidei antiquæ, capit. xxii et xxiii, propter hanc causam esse consuetudinem Ecclesiæ consulere Scripturas, et traditiones divinas ad definiendum aliquid de fide. Quando autem definitur aliquid de novo ab Ecclesia, est ad expellendos hæreticorum errores, qui quotidie oriuntur, verbi gratia definitum fuit in Concilio Nicæno contra Arium Filium esse consubstantialem Patri, et in Ephesino contra Nestorium non esse duas Personas in Christo. Nullus autem dubitare potest quod omnia ista noverant Apostoli explicite, si quidem ex Scripturis eorumdem Apostolorum istæ definitiones oriuntur. Et ad hoc propositum explicat D. Hieronymus illud Psalmi LXXXVI: *Dominus narrabit in Scripturis populorum et principum, horum qui fuerunt in ea, hoc est in Ecclesia.*

XIX. Quinto arguitur: Quia Joannis xiv promittitur Spiritus sanctus mansurus in Ecclesia ad docendam omnem veritatem, ergo id de facto contigit, atque adeo Spiritus sanctus quotidie veritates novas docet, et ignorantiam purgat; alias frustra daretur tantus magister si nihil doceret de facto. Abundat ergo his temporibus amplius quam Apostolorum tempore cognitio explicatior rerum ad fidem spectantium. Confirmatur, quia labore, et opera scholasticorum præcipue doctorum Ecclesiæ, et inter omnes S. Thomas multa sunt modo magis explicata circa mysteria fidei, quam alio tempore; non ergo debet tribui excellentior cognitio illis, qui magis ad-

ventui Christi erant propinquiores, nec etiam ipsis Apostolis.

XX. Respondetur, quod Spiritus sanctus assistit Ecclesiæ tamquam magister perpetuus, non quidem docendo illam novas fidei veritates, quas Apostoli non noverint, sed ut antiquas veritates sine errore conservet, et rectam intelligentiam Scripturarum, quam habuerunt Apostoli infundat; ut etiam assistat pontifici ne secundum quod talis est in rebus ad totam Ecclesiam pertinentibus errare possit, et ut Ecclesiam sanguine Christi fundatam omni tempore necessitatis tueatur, et defendat. Ad confirmationem respondet Valentia, quod doctrina D. Thomæ debet intelligi de cognitione infusa, non de acquisita, quam habent modo scholastici in qua dicit quod excedunt multos prædecessores suos. Cæterum ego existimo quod Apostoli cognoverunt per cognitionem infusam veritates, quas modo theologi per discursum sunt assecuti, pertinentes ad declarationem mysteriorum fidei, et loquor de veritatibus, non de opinionibus, quibus falsum subesse potest: similiter mihi suadeo sanctos patres ex quorum scriptis sumunt scholastici suam doctrinam cognovisse veritates, quas theologi ex illis accipiunt per discursum, et licet non habuerint ita plenam cognitionem infusam sicut Apostoli, crediderim tamen multa ex speciali instinctu Spiritus sancti scripsisse, quæ ad mores, et fidei doctrinam pertinent, et de angelico doctore nostro D. Thoma habemus se revelasse fratri Reginaldo scientiam suam, non tam humano studio, aut industria, quam divinitus accepisse.

ARTICULUS III.

An totam cognitionis plenitudinem rerum pertinentium ad fidem acceperint Apostoli in die sancto pentecostes, vel postea?

I. Aliqui theologi hujus temporis, inter quos est Aragon, et Valentia affirmant circa præsentem difficultatem, quod Apostoli edocti sunt a Spiritu sancto in die pentecostes de omni veritate, non tamen habuerunt in illa die expressam notitiam omnium, sed solum illarum veritatum, quæ pro tunc nosse oportebat, præcipue ad hoc ut docerent Judæos, quibus primo erat prædicandum evangelium, postea vero quando gentes cœperunt recipere evangelium habuerunt Apostoli expressam notitiam eorum, quæ spectabant ad conversionem gentium. Juxta sententiam igitur horum auctorum non sunt Apostoli plene edocti de rebus omnibus pertinentibus ad fidem in die pentecostes, sed postea edocti sunt de aliquibus quæ tunc cognoscebant, et pro ista sententia non desunt argumenta urgentia, quæ infra adducemus.

II. Nihilominus sit prima conclusio: Probabilius existimo quod Apostoli in die pentecostes saltem quantum ad scientiam speculativam cognoverunt omnem veritatem de his, quæ erant de necessitate salutis ab omnibus credenda, et agenda, ita ut nihil circa hoc postea fuerit eis de novo revelatum. Ita expresse tenet D. Thomas 1-2, quæst. cvi, art. iv ad secundum, ubi explicans illa verba Christi Joan. xvi: *Quod Spiritus sanctus adveniens doceret eos omnem veritatem*, excipit D. Thomas solum futura contingentia, de quibus verificatur illud Actorum primum: *Non est vestrum nosse tempora vel momenta, quæ Pater posuit*

in sua potestate. Probatur igitur conclusio primo, nam Actorum primo dixit Christus discipulis: *Vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies*. Et hoc impletum est in die pentecostes, atque adeo ibi repleti sunt omni scientia, et cognitione rerum fidei. Item Joan. vii dicitur: *Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus, videlicet per resurrectionem, et ascensionem in cælum, qua facta datus est Spiritus in die pentecostes, qui illos de omnibus de rebus ad fidem spectantibus illuminavit*. Deinde Joan. xvi Christus promisit discipulis Spiritum sanctum, inquit: *Ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia quæcumque dixerit vobis*. Sed in die sancto pentecostes Spiritus sanctus venit cum magna plenitudine donorum, et charismatum cœlestium super ipsos Apostolos, ergo ex tunc edocti sunt de omni veritate fidei.

III. Secundo probatur, quia non minus instructi sunt Apostoli tamquam magistri, et doctores Ecclesiæ per adventum Spiritus sancti in die pentecostes, quam Moyses quando accepit legem in monte a Domino, sed potius multo majori perfectione, cum illa lex figura esset, et umbra nostræ; sed Moyses ibi habuit plenam notitiam illorum quæ ad legem spectabant, et officium supremi doctoris, juxta illud Exod xxv: *Omnia facito secundum exemplar quod monstratum est tibi in monte*: ergo a fortiori Apostoli in die pentecostes omnem notitiam acceperunt spectantem ad ministerium apostolatus. Confirmatur, quia inter alias differentias, hæc versatur inter Apostolos nostros, et prophetas antiquos, quod prophetæ per lumen prophetiæ accipiebant notitiam futurorum non per modum habitus, sed taliter quod Deus per eos loquebatur Ecclesiæ, quæ pro tempore et loco expe-

diebant. At Apostoli non sic, sed acceperunt donum sapientiæ, et intellectus per modum habitus cum magna plenitudine ad penetranda mysteria fidei, ut perfecti doctores essent modo permanenti; ergo cum hoc ministerium acceperint in die pentecostes, dicendum est quod in illa die plene edocti sunt de omni veritate. Tertio probatur arguendo contra fundamenta oppositæ sententiæ, nam Apostoli ignorare non poterant conversionem gentium ad fidem; ergo omnia sciebant a die pentecostes. Patet consequentia, quia si aliquid ignorarent esset illud, ut patebit ex argumentis in oppositum. Antecedens autem probatur, quia Christus expresse eis dixerat: *Euntes docete omnes gentes baptizantes, etc. docentes servare omnia quæcumque mandavi vobis*: et Marci ultimo: *Prædicate evangelium omni creaturæ*: ergo ignorare non poterant quod omnibus tam Judæis, quam gentilibus esset evangelium prædicandum, et qui converterentur, et baptizarentur recipiendi essent ad fidem; hæc autem omnia cœperunt executioni mandari a die pentecostes, nam ex illo: *Cum fiducia loquebantur verbum Dei*: ergo tunc plenissimam notitiam habuerunt de rebus fidei.

IV. Secunda conclusio: Quamvis Apostoli habuerint plenissimam notitiam mysteriorum fidei speculativam a die pentecostes, non est necessarium affirmare quod ab illo die habuerint omnem perfectissimam notitiam practicam. Explicatur ista conclusio, quia licet Apostoli cognoverint speculative quod legalia non essent observanda, et quod baptismus sufficiebat ad salutem, non tamen statim illa die cognoverunt, quando et pro qua occasione essent ista prædicanda. Item licet D. Petrus non habuerit a die pentecostes dubium speculativum de admissio-